

Brussel, 12 maart 2019

Ter attentie van algemene directies van:

Algemene ziekenhuizen en psychiatrische ziekenhuizen met een kinderpsychiatrische ziekenhuisdienst;

Proeftuinen;

Onthaal-, Oriëntatie- Observatiecentra;

VAPH voorzieningen voor minderjarigen.

Contact: Peter Cosemans | peter.cosemans@vivosocialprofit.org | 02/227 69 30

Betreft: proefdraaien nieuw register Vrijheidsbeperkende maatregelen in kinderpsychiatrie en jeugdzorg

Samenvatting: In het kader van het project 'Omgaan met agressie' dat gefinancierd wordt vanuit het VIA-5 akkoord, heeft ICOBA de opdracht gekregen om in samenwerking met verschillende partners een intersectorale en minimale gegevensset met betrekking tot de toepassing van afzondering, en mechanische, fysieke en medicamenteuze fixatie te ontwikkelen voor voorzieningen met kinderpsychiatrische ziekenhuisdiensten en jeugdhulp te ontwikkelen. ICOBA wenst nog dit voorjaar over te gaan tot het proefdraaien van het register in een beperkt aantal afdelingen in de voorzieningen. We zoeken voorzieningen en afdelingen die kandidaat willen zijn om het eerste ontwerp van dit register uit te testen. U kan zich vanaf nu tot en met 29 maart kandidaat stellen.

Geachte mevrouw,

Geachte heer,

Sinds 2016 worden thematische inspecties vrijheidsbeperkende maatregelen in de verschillende sectoren en voorzieningen waar minderjarigen worden opgenomen ingericht. Naast kinderpsychiatrische afdelingen in psychiatrische en algemene ziekenhuizen in 2016 – 2017, werden deze thematische inspecties ook gehouden in gemeenschapsinstellingen voor minderjarigen, OOC's, proeftuinen en gehandicaptenzorg. In de verschillende beleidsrapporten heeft Zorginspectie aangetoond dat de toepassing van afzondering en fixatie niet altijd in overeenstemming is met het internationale basisprincipe "Zo min mogelijk, zo kort mogelijk en altijd veilig". Daarnaast is er geen éénduidig begrippenkader waardoor de registratie onvolledige en onbetrouwbaar is. De verschillende inspectierapporten maken duidelijk dat de verschillende voorzieningen voor dezelfde maatregelen vaak andere termen gebruiken zoals afzondering, time out, opsluiten, separeren.

In het kader van het VIA 5 akkoord werd door de Vlaamse overheid een budget aan IcoBa toegekend om in overleg met de sociale partners initiatieven te nemen voor vorming over agressie en omgaan met gedragsproblemen. Het project 'omgaan met agressie' bevat de realisatie van de verschillende opdrachten waaronder:

1. voorzieningen ondersteunen in het opzetten en uitvoeren van een (preventief) agressiebeleid;
2. voorzieningen ondersteunen in het realiseren van een positief leefklimaat en het introduceren van methodieken van herstelgericht werken;
3. voorzieningen ondersteunen in het gebruik van de tool 'Iedereen veerkrachtig door Agressiezorg';
4. in overleg met alle relevante stakeholders een wetenschappelijk onderbouwde gegevensset ontwikkelen die toelaat zicht te krijgen op de redenen voor het nemen van vrijheidsbeperkende maatregelen, alsook op de aard van die maatregelen, de frequentie en de duur ervan;
5. bijdragen tot informatieverbreiding en competentieversterking rond agressiebeheersing.

De ontwikkeling van de minimale en intersectorale gegevensset met betrekking tot de toepassing van afzondering en mechanische, fysieke en medicamenteuze fixatie in voorzieningen voor kinderspsychiatrische diensten en jeugdhulp kadert in het vierde deelproject van dit project. Deze gegevensset wordt ontwikkeld in samenwerking met de Vlaamse overheid, ICOBA en de koepelorganisaties Zorgnet – Icuuro, Vlaams Welzijnsverbond, SOM en kadert in het VIA-5– Project 'omgaan met agressie'.

Door middel van een uniforme registratie zal het mogelijk worden om een goed onderbouwd zicht te krijgen op de toepassing van deze maatregelen. Op basis van gestandaardiseerde en gesystematiseerde registratie van afzondering en fixatie kunnen voorzieningen en afdelingen hun afzonderings- en fixatiebeleid continue opvolgen en zo nodig verbeteren. Daarnaast wordt het mogelijk dat afdelingen én voorzieningen elkaar onderling kunnen vergelijken. Op deze wijze ontstaat er een platform om goede praktijkvoorbeelden met elkaar te delen en een dialoog tussen de voorzieningen en afdelingen op te starten.

Nog dit voorjaar wil ICOBA een eerste versie van dit register proefdraaien op 4 afdelingen van 4 verschillende voorzieningen. Voor deze testfase zoeken we **kinderspsychiatrische diensten** (zowel K-diensten als FOR K diensten), **proeftuinen**, **OOC's** en/of **VAPH voorzieningen voor minderjarigen**. In dit proces willen wij graag een gesprek gaan. Als proefinstelling heeft u daarmee het voordeel dat u betrokken wordt en mee kan denken met een standaard wijze van registreren, alsook in de termen als in de procedure van gegevens verzamelen. Op basis van de ervaringen, de resultaten, de bespreking van deze proefversie is het de bedoeling om deze gegevensset uit te rollen in de voorzieningen voor kinderspsychiatrische ziekenhuisdiensten en jeugdhulp.

Wat verwachten we van de pilootafdelingen? We vragen om mee te werken aan de ontwikkeling van de intersectorale gegevensset. Dit houdt in dat u minstens één keer deelneemt aan een vergadering voor de ontwikkeling van dit register. Daarnaast vragen we u om gedurende één maand alle afzonderingen en fixatiemaatregelen bijkomend op papier te registreren in het nieuwe register. Alvorens te starten met het registreren zal de onderzoeker ter plaatse komen om de nodige instructies met betrekking tot de registratie te geven.

Wat kunnen de pilootafdelingen van ons verwachten? Naast een persoonlijke begeleiding door de onderzoeker krijgen de voorzieningen, op basis van de registratie, een persoonlijk en vertrouwelijk feedbackrapport van de toepassing van afzondering en fixatiemaatregelen gedurende die maand. Daarnaast hebben deze afdelingen de mogelijkheid om bijkomende input te geven aan het nieuwe register.

Als dank voor de inspanning biedt ICOBA aan vier deelnemende afdelingen vanaf het najaar een in-company training naar keuze aan uit het VIA - 5 kalenderaanbod.

Indien u bijkomende informatie wenst, of u wil zich kandidaat stellen voor deelname aan de ontwikkeling van de intersectorale gegevensset, kan u contact opnemen met Peter Cosemans, onderzoeker ICOBA, via peter.cosemans@vivosocialprofit.org of 02/227 69 30. U kan zich kandidaat stellen tot en met 6 april 2019.

Voor meer informatie over het VIA-5 Project 'Omgaan met agressie' en hoe uw organisatie hieraan kan deelnemen, verwijzen we u graag naar de website van ICOBA. www.icoba.be. U kan hiervoor steeds contact opnemen met Katrijn Ossaer, projectverantwoordelijke ICOBA, via katrijn.ossaer@vivosocialprofit.org

Vriendelijke groeten

Peter Cosemans, Onderzoeker

Katrijn Ossaer, Projectbeheerder ICOBA